

Kogumine 60ndates

Teejuht kogumiseks pensioniea
lähenedes, ilma et tootlus kannataks

Sisukord

- 3 Sissejuhatus
- 4 Ära loobu riigi panusest II sambasse
- 6 Kasuta ära III samba tulumaksuvõit
- 9 Ära loobu tootlusest
- 12 Kui palju see 75 000 eurot ikka aastate pärast väärt on?
- 14 Kas aktsiafond pole 60ndates kogumiseks liiga riskantne?
- 19 Mis sai soovitusel hoida vanuse jagu varast võlakirjades?
- 21 Kas II sambasse kogudes väheneb I samm?
- 22 Kõik 60ndates inimesed ei teeni ju 2000 eurot?

Sissejuhatus

Räägitakse, et kogumisega tuleks pihta hakata nii vara, kui võimalik. See aga ei tähenda, et 60ndatesse jõudnuna oleksid kogumisega lootusetult hiljaks jäänud.

Sageli polegi võimalik hakata koguma varem, sest suure tüki eelarvest võtavad näiteks kodulaen ja lapsed. Nüüd, **60-aastaselt on veel täiesti võimalik teha vajalikud sammud**, et kindlustada endale piisav sissetulek ka pärast töötamise lõpetamist. Hea uudis on see, et see on lihtsam, kui arvad.

Tutvustame sulle Tiinat. Ta käib veel tööl ja ta on oma töökohaga rahul. Kui võimalik, käiks ta tööl edasi ka pärast oma 65. sünnipäeva.¹ Mida peab Tiina nüüd tegema, et koguda 68. sünnipäevaks korralik puhver?

Tiina, 60

Brutopalk	2 000 €
II sambasse kogutud	10 000 €
Eesmärk töötamise lõpuks	75 000 €

¹ See pole sugugi haruldane. [Eesti tööjõu-uuringu 2023. aasta andmetel](#) jätkas 37% Eesti inimestest vanuses 65–69 veel töötamist, kusjuures kõrgharidusega samaealiste inimeste seas oli tööhõive määr lausa 58%.

Ära loobu riigi panusest II sambasse

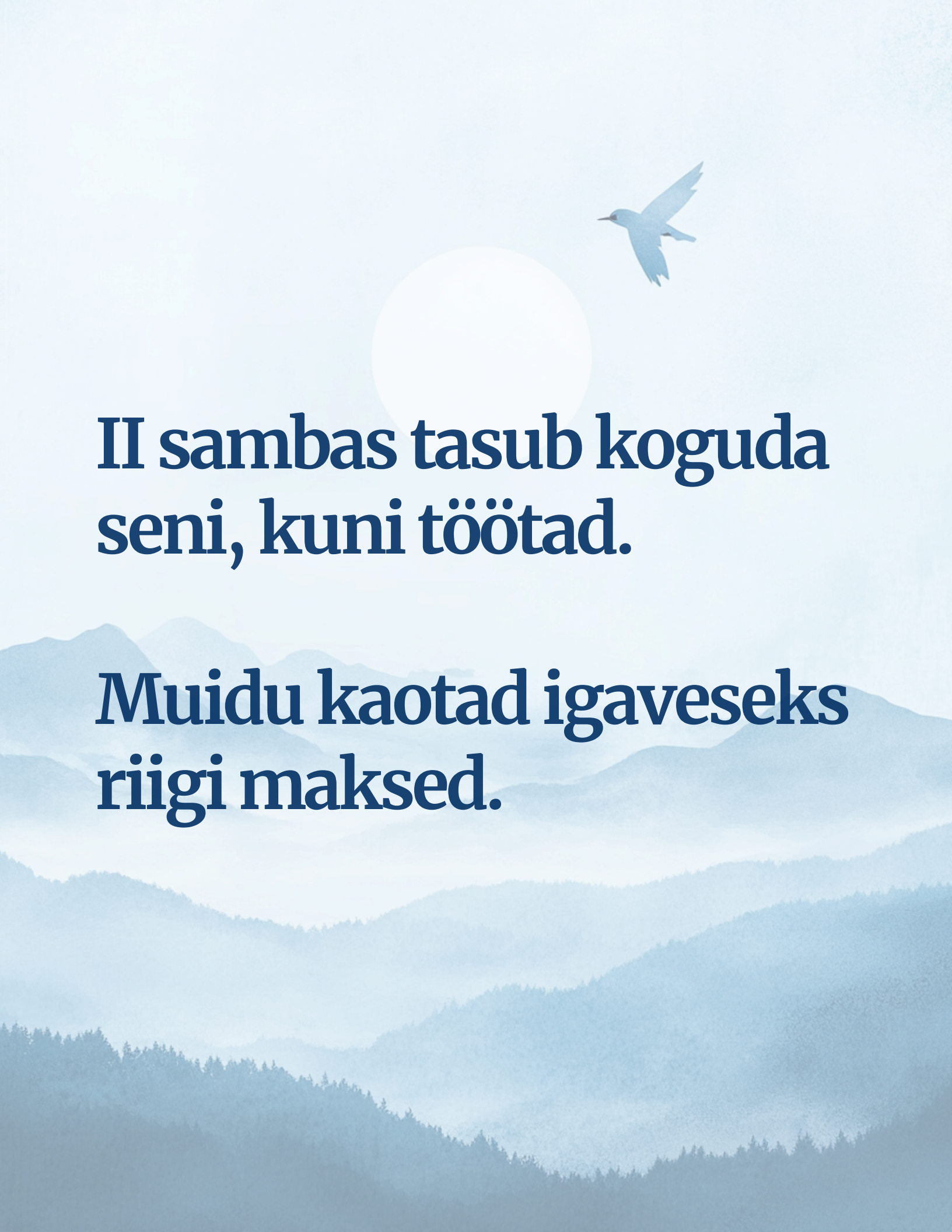
II samm on tänu riigi kaaspanusele võimas kogumise tööriist, millest ei tasu enneaegselt loobuda. Iga kuu läheb Tiina II sambasse 200 eurot ehk ta on maksimeerinud oma sissemaksed ja nii kogub koos riigi panusega 10% oma brutopalgast. Sellest summast 120 eurot (6%) tuleb tema brutopalgast ja 80 eurot (4%) sotsiaalmaksust.

Kui Tiina II sambasse ei koguks, saaks ta iga kuu ainult 94 eurot rohkem kätte, sest sellelt summalt tuleks ära anda tulumaksu osa (120 € – 26 € tulumaksu). Seega saab Tiina II sambasse kogudes iga kuu 106 eurot maksuvõitu.¹

Tiina ei võta II sammast välja, sest **muidu lõpetaks riik igaveseks omapoolsed maksed** tema II sambasse. Nii kaotaks ta järgneva kaheksa tööaasta peale üle 10 000 euro.² Ka Tiinal endal poleks pärast II sambast väljamakseid võimalust sinna uusi sissemaksed teha.

¹ Kui Tiina lõpetaks II sambas kogumise, oleks tema I samm pisut suurem. See tähendaks tema palga juures vaid umbes 15 eurot suuremat pensionit kuus.

² 8 aastat × 12 kuud × 106 € kuus = 10 176 €

**II sambas tasub koguda
seni, kuni töötad.**

**Muidu kaotad igaveseks
riigi maksed.**

Kasuta ära III samba tulumaksuvõit

III sammas on paindlik ja maksusoodne kogumisvõimalus – iga III sambasse paigutatud euro pealt maksab riik sulle kevadel **22% tulumaksu tagasi**.¹

Tiina otsustab lisaks II sambale avada ka III samba ja kanda sinna nüüdsest iga kuu 300 eurot.

Kuna riik maksab talle sellest 66 eurot tuludeklaratsiooniga tagasi, on Tiina tegelik panus oma III sambasse iga kuu 234 eurot ja ülejäänu panustab riik.

¹ Tulumaksutagastust saad igal aastal tehtud III samba sissemaksetelt, mis on tehtud kuni 15% sinu brutotulust, aga mitte rohkem 6000 eurot.

2000 € brutopalk võimaldab Tiinal oma tuleviku heaks panustada:

II sambasse ← 200 € kuus

80 € tuleb sotsiaalmaksust

120 € tuleb brutopalgast

Tiina panus on **94 €** (120 € – tulumaks)

III sambasse ← 300 € kuus

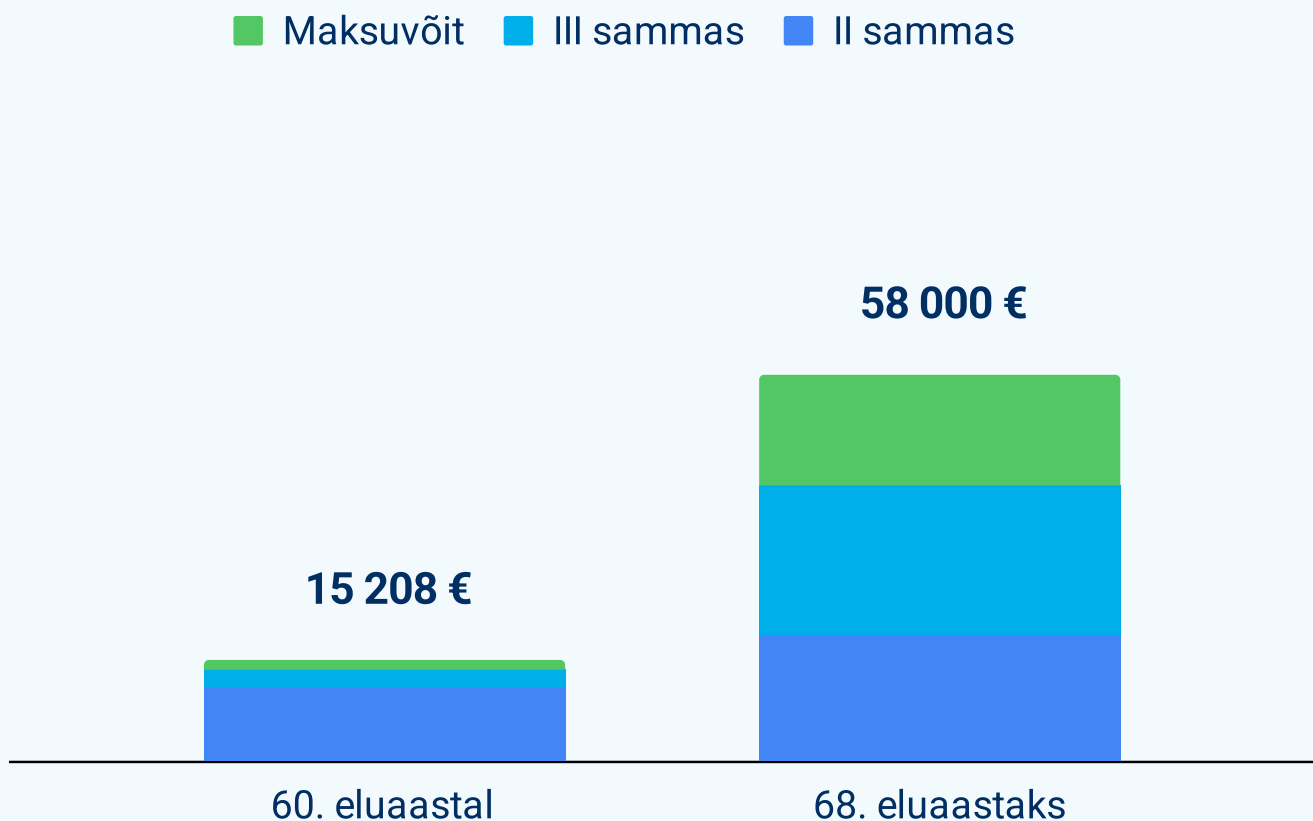
66 € maksab riik tagasi

Tiina panus on **234 €** (ülejäänu on riigi panus)

Seega panustab Tiina ise vaid 328 €, kuid kogub tänu riigi kaaspanusele lausa **500 € kuus** – see on suur maksuvõit!

Nii toimides panustab Tiina järgneva kaheksa aastaga
II sambasse üksnes enda rahast 19 000 eurot ja
III sambasse 22 000 eurot.

Arvestades summale juurde riigipoolse panuse, koguneb
tema II ja III sambasse 68. eluaastaks 58 000 eurot.
Aga see summa ei võta arvesse veel tootlust.

Ära loobu tootlusest

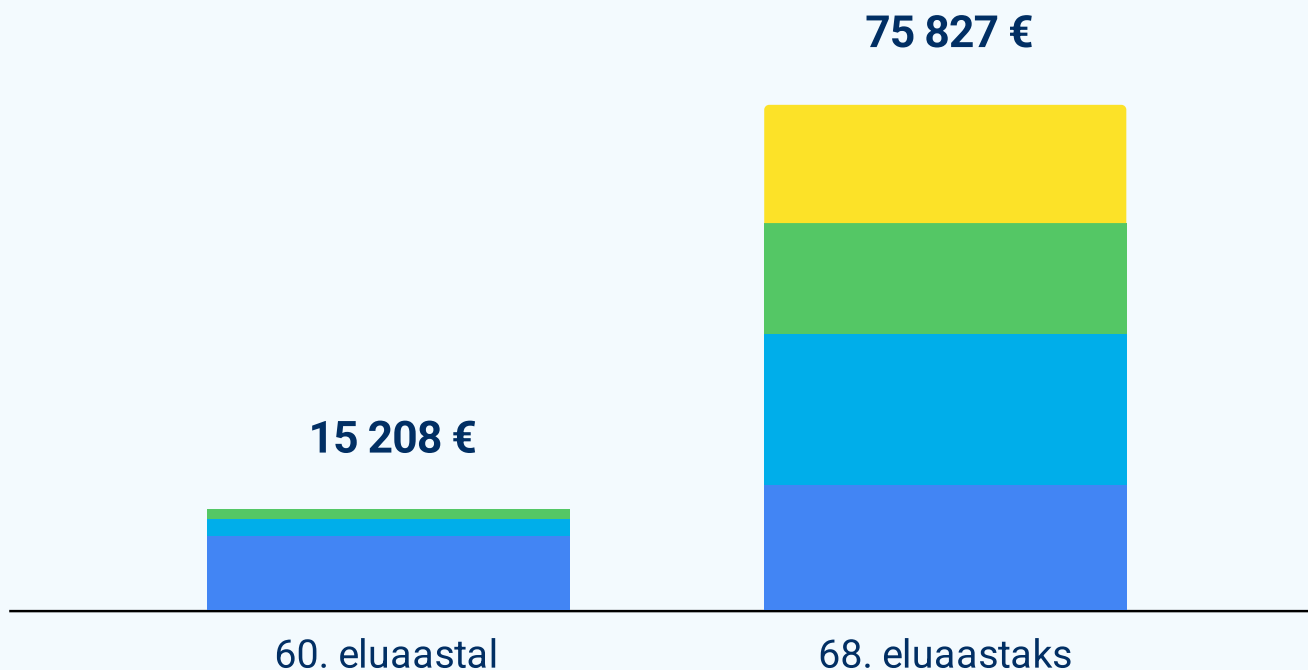
Üks õige valik tuleb Tiinal veel teha. Ta soovib, et kogutud vara toetaks teda veel pikalt, mistõttu peab see kasvama vähemalt sama kiiresti kui hinnad. Ajalooliselt on parimat kaitset inflatsiooni vastu pakkunud aktsiad.¹

Kuna Tiinal ei ole vajadust võtta kogutud raha kohe kasutusele ja häda korral saaks ta hakkama üksnes oma I samba pensioniga, tasub tal **hoida II ja III samba vara edasi aktsiafondis**. Kui ta hoiaks oma vara võlakirjades või pangakontol, kaotaks see ostujõudu. Tiina jaoks on väike sissetulek töötamise lõpetades märksa suurem risk, kui aktsiaturgude lühiajaline kõikumine.

Kuigi mineviku tootlus ei taga sarnast tootlust tulevikus, on viimased 100 aastat maailmaturgu vedavate ettevõtete aktsiad pakkunud aastas keskmiselt 7% tootlust. Selle eeldusega lisab tootlus Tiina II ja III samba varale järgmise kaheksa aastaga juurde 18 000 eurot. Selleks, et tema pensionivara käiks käsikäes maailmaturu tootlusega, kogub Tiina madalate tasudega indeksfondis.

¹ Vaata näiteks Fama ja Frenchi [teadusartiklit](#).

■ Tootlus ■ Maksuvõit ■ III samm ■ II samm

Ja nii saigi Tiina 68. sünnipäevaks üle 75 000 euro kokku. Ta ei teinud vahepeal midagi ebainimlikku pingutust nõudvat, vaid ta lihtsalt **kasutas ära süsteemi võimalused**.

Teame, et selles vanuses on kogumisega alustamisel hulk takistusi ja hirne. Neist kirjutame täpsemalt e-raamatu teises pooles. Samuti lahkame, kuidas I, II ja III sammast kõige maksusoodsamalt ja sulle kasumlikumalt töötamise lõpetamisel kasutada.

Kõhklused ja küsimused

Tiina retsept erineb sellest, mida enamik on siiani pidanud normiks. Üks probleem, miks ei paista II ja III samba positiivne mõju veel silma, on see, et vaid üksikutel on sammastesse midagi päris korralikku kogunenud.

Finantsvabadusest on asi kaugel, enamikul pole isegi korraliku köögiremondi jagu koos. Selles mängib oma rolli ka ealine diskrimineerimine – 60. eluaastates inimestega ei räägita just üleliia rahatarkusest ning seepärast peavad paljud toetuma vananenud arusaamadele, mis tänapäeval kahjuks enam ei tööta.

Kui palju see 75 000 eurot ikka aastate pärast väärt on?

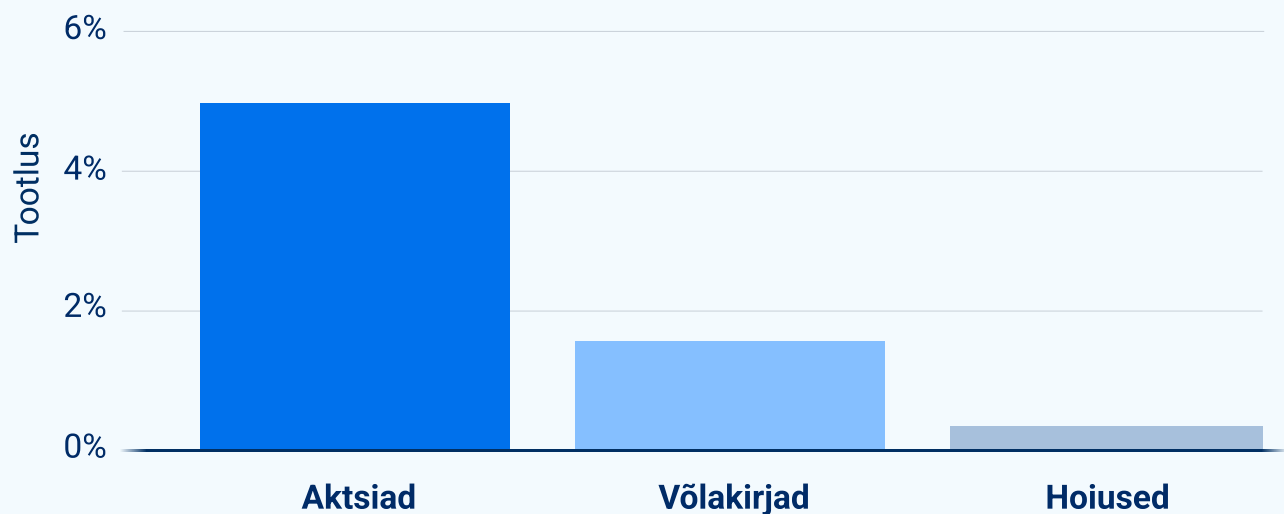
Täpselt ei tea. Me ei teeskle Tulevas, et oskame ennustada, missuguseks kujuneb inflatsioon või aktsiaturgude tootlus. Küll aga teame seaduspärasid, mis aitavad meil kindlusega koguda nii, et igast täna säästetud eurost oleks meile tulevikus kasu.

Esiteks on kahtlemata tulevikus jõukam inimene, kes on tasahaaval kogunud kapitali, kui see, kes midagi kõrvale pannud pole.

Teiseks, **hoides oma kogutud vara laialt hajutatud aktsiafondis**, lood parimad eeldused, et raha ostujõud kasvaks. Selleks annab lootust finantsturgude ajalugu – maailma aktsiaturu pikaajaline keskmine tootlus on viimase 100 aasta jooksul inflatsiooni tublisti ületanud.

Laialt hajutatud aktsiafondis on esindatud tuhanded suurimad ettevõtted, mille teenuseid ja tooteid kasutatakse maailmas enim. Kui ostad tükikese sellisest aktsiafondist, saad osaluse reaalseste ettevõtete äris ja varades, mille väärtus kasvab pika aja jooksul.

Maailma väärtpaberiturgude aastane tootlus 1900–2022 pärast inflatsiooni mahaarvutamist

Graafikul on maailma aktsiate, võlakirjade ja lühiajaliste deposiitide keskmine reaaltootlus 122 aasta jooksul. Just aktsiad on pakkunud seni parimat kaitset inflatsiooni vastu. Allikas: Credit Suisse Annual Investment Returns Yearbook 2023.

Kas aktsiafond pole 60ndates kogumiseks liiga riskantne?

Aktsiaturud ei liigu kunagi sirgjoones üles. Muidugi võivad aktsiate hinnad ka langeda. Ent kui tahame, et kogutud vara toetaks meid ka aastate pärast, peame taluma turu kõikumist. **Teadlikku riski võtmata pole lihtsalt võimalik tootlust teenida**, mis aitaks meie vara ostujõudu säilitada.

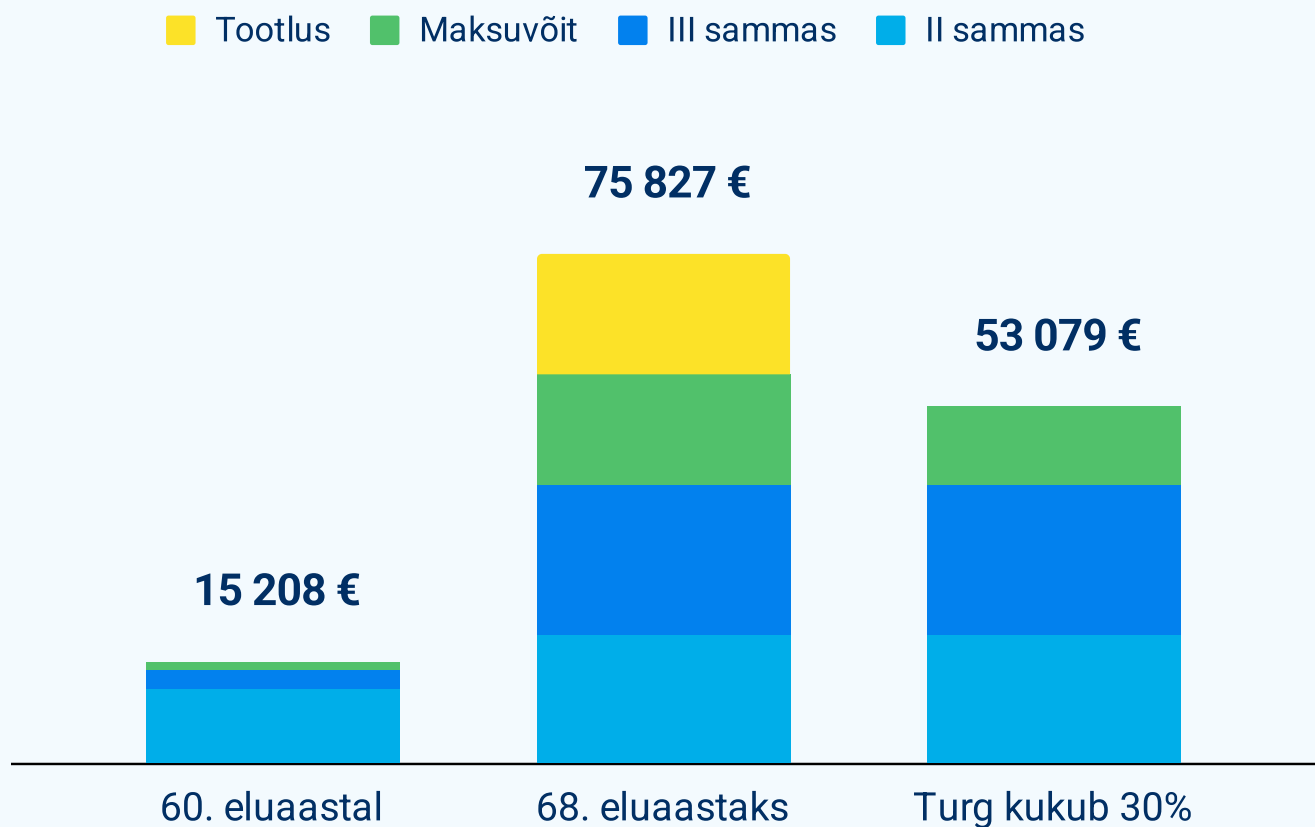
Praegu on iseenesestmõistetav, et noored koguvad oma raha aktsiafondis. Samas unustame sageli, et ka 60-aastase inimese II ja III sambasse kogunenud vara jääb sinna tõenäoliselt veel pikkadeks aastateks või aastakümneteks. Tootlusest loobumine on selles eas väga kallis viga.

Kui meie näites oleks Tiina 60-aastaselt otsustanud viia oma II samba vara aktsiafondi asemel konservatiivsesse fondi, kaotaks ta kaheksa aasta peale ligi 10 000 eurot, eeldusel, et maailma aktsiaturg pakub aastas keskmiselt 7% tootlust. Loomulikult pole selline tootlus garanteeritud igal aastal, kuid aastate peale annab stabiilselt madal tootlus kokku kehvema tulemuse.

Turu langused on vältimatud – kindlasti vaatab mõnel tulevasel aastal meie kontodelt ilusa rohelise plussi asemel vastu kole punane miinus. Kui käime veel tööl, võime rahuliku südamega edasi koguda ning saame fondiosakuid odavamalt juurde osta. Teame, et majanduse taastumisel turud jälle tõusevad.

Aga mis saab siis, kui Tiina otsustab 68-aastaselt töötamise lõpetada ja just siis kukuvad aktsiaturud lausa 30%? Kuna ta oli tänu sihikindlale kogumisele kasvatanud oma vara 75 000 euroni, millest üle 22 000 euro tuli maksuvõidu ja tootluse arvelt, ei kaota ta mõtteliselt enda säästetud rahast tegelikult veel midagi.

Kuigi maksuvõit ja teenitud tootlus on samuti Tiina raha, siis emotsionaalselt on turu languseid lihtsam taluda, kui mõelda sellest nii, et kaotust ei pea kandma oma säästetud eurodest.

Lisaks ei oma selline langus Tiinale laastavat mõju, sest ta ei võta kogutud raha välja ühekorraga. Ta seadistab endale tulumaksuvabad fondipensioni väljamaksed. Need aitavad tal lubada endale mugavamat elu, kui üksnes I samm tasalle võimaldaks. Kui 75 000 euro suuruse portfelli puhul oleks tema igakuine väljamakse umbes 330 eurot kuus, siis 30% turulanguse korral kahaneks portfell ajutiselt 53 000 euroni ja igakuine väljamakse langeks umbes 230 eurole.

See on ajutine kaotus, sest suurem osa varast jääb edasi aktsiafondi ning turgude taastudes tema portfell uuesti kasvab – ja koos sellega suureneb ka Tiina igakuine pensionilisa. Lisaks on Tiinal võimalus ka turu languse korral regulaarsed väljamaksed peatada ja nii kaotust mitte realiseerida.

Arvuta, kui suured võiksid sinu igakuised fondipensioni väljamaksed eelduslikult olla ja kui palju saaksid sel juhul kogu perioodi vältel kokku kätte.

Olen 65. eluaastaks kogunud	20 000	eurot
Eeldatav tootlus aastas	7% aktsiate ajalooline tootlus 7%	
Mulle laekub igakuiselt ?	Saan kokku kätte	
88 → 317 €	42 101 €	
Kalkulaator eeldab, et alustad väljamakseid 65-aastaselt ja saad neid 19 aasta jooksul (tänase 65-aastase statistiliselt elada jäänud aastad). Aktsiaturu ajalooline tootlus on 7%, kuid see ei taga sarnast tootlust tulevikus.		

Mis sai soovitusest hoida vanuse jagu varast võlakirjades?

Inimene on sotsiaalne olend ja sageli juhindume oma otsustes sellest, mida teised peavad õigeks. Rahaasjad pole erandiks. Kui isegi indeksfondide looja John Bogle soovitas hoida võlakirjades sama suure osa varast, kui on vanust, siis miks me arvame, et II ja III samba vara võiks ka 60ndates koguda aktsiafondis? Aga sellepärast, et Bogle rõhutas olulise nüansina, et n-ö võlakirja osa täidavad ka sotsiaalkindlustus- või riiklikud pensionimaksed.¹

Eesti kogujate jaoks täidabki võlakirjade rolli I sammas.

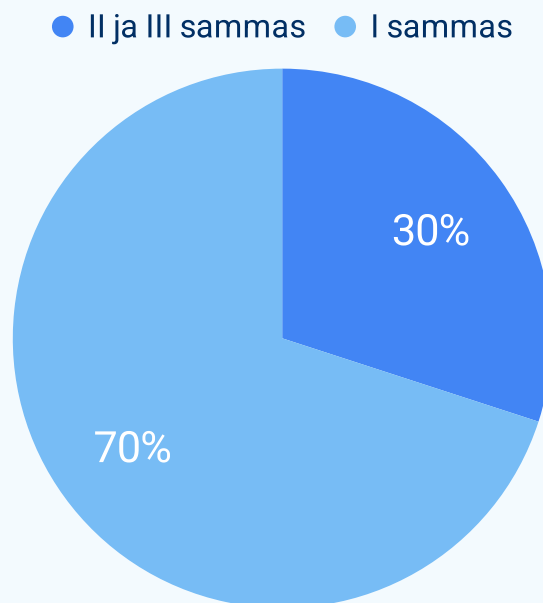
Riiklik vanaduspension tagab meile töötamise lõpetamisel baas-sissetuleku. Praegu on keskmine I samba makse 774 eurot kuus, aga see on palgakasvu ja inflatsiooniga indekseeritud ehk ajapikku vaikselt kasvav. Finantsmaailmas on vähesed asjad garanteeritud, kuid I samba suurendamine on sellele lähedal – seda tagab seadus.

¹ Loe Bogle'i soovitusest lähemalt

Kuna I samba maksed turu kõikumistest ei sõltu, saame II ja III samba vara aktsiafondis edasi kasvatada, ilma et see seaks meie sissetuleku ülemäärase riski alla.

I sammas tagab stabiilsuse.

Vaatame seda Tiina näitel. Töötamise lõpetamiseks oli Tiina kogunud II ja III sambasse kokku 75 000 eurot, millest sai teha endale 330-eurose regulaarse pensionilisa. See moodustas 30% tema kogutulust. Ülejäänud 70% sissetulekust põhineb I samba maksetel (täna 774 eurot). Kui aktsiaturg langeks 30%, väheneks Tiina sissetulek vaid 9% võrra – umbes 100 eurot kuus. Ühel hetkel, kui turud jälle taastuvad, kasvab ka tema igakuine pensionilisa.

I sammas on ka “võlakiri” – sinu riskivaba nõue riigi vastu. See “võlakiri” moodustab sinu tulevasest sissetulekust tõenäoliselt niikuinii ligi 70%.

Kas II sambasse kogudes väheneb I sammas?

Jah, on pisut väiksem. Aga keskmise palgaga inimeste puhul on I samba vähenemine ei kaalu kuidagi üles maksuvõitu, mida saab II ja III sambasse kogumisel.

Kui Tiina võtaks 60-aastaselt oma II samba välja, kaotaks ta järgneva kaheksa tööaasta peale üle 10 000 euro maksuvõitu. Selle asemel saaks ta tulevikus umbes 15 eurot kuus kõrgemat I samba pensionit.¹ Väärrib see variant kaalumist? Meie arust küll mitte.

Lisaks ei tasu unustada, et erinevalt I sambast on II ja III sambas inimese isiklik finantsvara, mida saab vajadusel ka pärandada. Kuna I sammas on solidaarne, võib see olla kasulikum keskmisest oluliselt madalama palgaga inimestel. Mida kõrgem on palk, seda kasulikum on aga II sammas.

¹ Tiina saab palka 2000 eurot ja teenib igal aastal I sambasse ühe ühendosaku (50% staažist ja 50% kindlustusosast). II sambasse kogumisel vähendatakse seda 0,2 osaku võrra. Seega kaotab Tiina aastas 0,2 ja kaheksa aastaga 1,6 osakut. I samba suuruse määramisel korrutatakse osakud aastahindega, mis on praegu 9,5 eurot. Seega kaotab Tiina 1,6 osakut * 9,5 eurot = 15,2 eurot.

Kõik 60ndates inimesed ei teeni ju 2000 eurot?

Ei teenigi. Tiina teenib palka, mida saab umbes 30% temavanuses inimestest. Keskmine palk on 55–64-aastaste seas umbes 1700 eurot.

Arvutus näitab, et 60-aastaselt alustades jõuaks sel juhul kaheksa aastaga koguda üle 66 000 euro. Ka see on korralik summa, millest saab teha tubli pensionilisa – fondipensioni väljamaksed algaksid 289-eurost.

Ei saa salata, et väiksema palgaga on raskem igakuiste kulutuste kõrvalt säästa. Kui meil oleks pakkuda salanippi, millega vähem säästes ka 60-aastaselt oma vara kasvatada, siis me Tiinast ei räägiks. Tegeleme Tulevas sellega, et inimestel, kes täna oma tulevikule mõtlevad, oleksid head eeldused igast säästetud eurost minimaalse ajakuluga maksimaalne kasu saada. Mingit imetrikki meil selleks pole. Aga Tiina retsept 60ndates kogumiseks on päris hea.

Tõtt-öelda peitub siin ealise diskrimineerimise probleem, millel pole hoolsa kogumisega midagi pistmist. Mõned tööandjad suruvad vanemaealisi töötajaid nurka, öeldes, et kuna nad niigi saaksid juba kasutada I samba pensionit, siis pole vaja neile õiglast palka maksta. Töötaja kipub pahatihti sellega nõustuma, sest tahab edaspidigi olla kasulik ning kuklas kõlavad hirmujutud uudistest, kuidas eakamana on raske tööd leida.

Meil ei ole ka sellele probleemile taskust lahendusi võtta, aga oleme tänulikud, kui jagate meiega sarnaseid juhtumeid.

Võimalik, et siin on peidus ka põhjuseid, miks paljud tööl käimist jätkvad inimesed 65-aastaseks saades oma I samba pensioni välja võtavad, kuigi see pole finantsilises mõttes mõistlik.

**Kasuta ära III samba
tulumaksuvõit.**

**II sambas tasub koguda
seni, kuni töötad.**

**Kogu aktsiafondis, sest
I samm on riskivaba.**

Käesolevas e-raamatus esitatud teave on mõeldud ainult üldiseks informatsiooniks ja hariduslikuks otstarbeks. Tegemist ei ole finants-, investeerimis-, maksu- ega juriidilise nõuandega.

Finantsteenust pakub Tuleva Fondid AS. Tutvu kindlasti ka valitud pensionifondi tingimuste, prospekti ja põhiteabega aadressil tuleva.ee ning kui vaja, küsi nõu asjatundjalt.

Tootlus ei ole garanteeritud. Mineviku tootlus ei taga sarnast tootlust tulevikus.

Maksustamine oleneb isikuga seotud asjaoludest, sealhulgas tema residentsusest. Maksuseadused võivad muutuda.

Tulumaksu tagasisaamiseks tuleb esitada tuludeklaratsioon. Tulumaks tagastatakse ainult siis, kui oled aasta jooksul tulumaksu maksnud.

